

ORMAN FAKÜLTELİLER
KARİYER MERKEZİ
(OKAMER)

TABIAT TURİZMİ RAPORU

YETKİLENDİRİLMİŞ TABİAT BÜROLARI
VE ORMAN FAKÜLTELİLERİN ROLÜ

23 KASIM 2018 / İSTANBUL

ORFAMDER

ORMAN FAKÜLTELİLER DERNEĞİ

TABIAT TURİZMİ RAPORU

ÖNSÖZ

Orman Fakülteliler, ormanı ve tabiatı yönetirler. Tabiat kaynaklarımızın en yüksek katma değer ile ülke ekonomisine katılmasını sağlarlar. Ormanlarımızın, odun ve odun dışı ekonomik çıktılarının yanında, 2000’li yıllardan sonra uygulamaya konulan “Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Yönetmeliği” ile ormanlarımızın ve tabiatın yeni nesil üretim çıktılarının (sosyo-kültürel, ekolojik, tabiat turizmi) da yönetilmesi ve ekonomimize kazandırılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Orman ve turizm ilişkisi dünyada tartışılmaktadır. Orman ve tabiatın korunması ile turizm faaliyetlerinin birbiriyle tenakuz oluşturması sosyal ve siyasal neticeler doğurmaktadır. Kitlesel turizmin tahribini ve yapılaşma eksenli işleyişini kontrol etmek, daha fazla gelir etmek ve kırsal kalkınmayı desteklemek için tabiat turizmini çalışmamız gereklidir. Biz tabiatı gelecek nesillere emanet etmenin aynı zamanda da ondan koruyarak yararlanmanın yollarını bulmalıyız.

Tabiat turizmi, ormanın ve tabiatın eşsiz güzelliğinin ve tedavi ediciliğinin bir planlama ve etkin denetim ile ilgi gruplarıyla buluşturulması sürecidir. Bu süreç, korunan alanlardaki yürüme, izleme, gözlemlenme, duyumsama, tanık olma, bilgilenme ve sanatsal olan bir süreçtir.

Tabiat turizminin asli mekânı orman ve tabiat olunca, orman fakülteliler, orman ve tabiatın bu yeni nesil kaynağının üretim ve yönetiminde etkin olacak yegâne meslek gurubudur. Tabiat turizmi, mesleğimize bir açılım, meslektaşımıza yeni bir vizyon getirecektir. Ormanlarımızın bu yüzyılda bizlere sunduğu yeni imkânları, yine ormanlarımızı ve tabiatı koruyarak, insanlığın istifadesine, ülkemizin ekonomisine katacak olanlar orman fakültelileridir.

ORFAMDER’in tabiat turizmi atölyeleri, tabiat turizminin en güçlü aktörlerinin, Orman Fakülteliler olduğunu ortaya koymuştur. Yeni bir işletme modeli olarak önerdiğimiz “Tabiat Büroları” ile biz orman fakültelilerin, ormanlarımızın yeni nesil kaynaklarını üretmek ve yönetmek üzere “5531 Sayılı Orman Mühendisleri Meslek Yasası ve Yönetmeliği” ve “2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu ve Yönetmeliği” nde teklif ettiğimiz değişikliklerin yapılacağını ümit ediyoruz.

Bu konuda, Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Fakültelerimiz, Orman Mühendisleri Odası ve ORFAMDER işbirliği ile meslektaşlarımız için yeni iş imkânlarını ortaya çıkaracağımıza inanıyoruz.

Bu vesile ile yapılan çalıştaylara bizzat katılım sağlayan bakanlık ve kurum yöneticilerine, Orman Fakültesi akademisyenlerine ve öğrencilerine, müteşebbislere, meslektaşlarımıza, İstanbul ve Kahramanmaraş çalıştaylarına ev sahipliği yapan İnsan ve Medeniyet Hareketi’ne, Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürü Alpaslan Altıntaş’a, DKMP 15. Bölge Müdürü Abdullah Koç’a, yönetici ve personellerine, Kahramanmaraş Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğüne, İ.Ü Orman Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Turgay Akbulut’a, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Orman Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Fatih Mengeloğlu’na, Kahramanmaraş İl Kültür Turizm Müdürü Sayın Seydihan Küçükdağlı’ya teşekkür ederiz. Son olarak bu raporun oluşmasına emek verip, kaleme alan ORFAMDER Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Türker Dünder’a teşekkür ederiz.

Kemal Kaya / Orman Mühendisi

ORFAMDER, Orman Fakülteliler Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı

23.11.2018 - İstanbul

Tabiat Turizmi (Ekoturizm) Nedir?

Günümüz dünyasında nüfus yoğunluğu hızla kırsal bölgelerden kentlere doğru kaymaktadır. Birleşmiş milletler verilerine göre günümüzde dünya nüfusunun %54'ü şehirlerde yaşamaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde bu oran çok daha yüksektir. Dünya genelinde bu oranın 2050 yılında %66'ya ulaşacağı öngörülmektedir (UN DESA, 2014). Modern şehir hayatının kalabalığı, gürültüsü, trafik problemleri, çevre kirliliği ve stresi insanların doğaya ve doğal yaşama olan açlığını ve özlemini giderek artırmaktadır. Bu açlık ve özlem şehir insanlarının doğa konusunda daha fazla merak duyması ve bilinçlenmesini de beraberinde getirmektedir. Bu sebeptendir ki kentlerde yaşayan ve belli bir refah düzeyine sahip günümüz modern insanının doğayı ve doğal yaşamı tecrübe etme talepleri her geçen gün büyük bir hızla artmaktadır. Bu sürecin bir sonucu olarak deniz kum güneş üçgenine dayalı geleneksel turizm anlayışı da günümüzde büyük bir hızla değişmekte ve doğada yapılan aktivitelere dayalı bir turizm kolu olarak tabiat turizmi ya da başka bir deyişle ekolojik turizm (ekoturizm) pazarı bütün dünyada büyük bir hızla büyümektedir. Bu dönüşümden hareketle geleceğin turistlerinin geleneksel kitle turizmi yerine giderek daha fazla oranda alternatif turizm çeşitlerini tercih edecekleri rahatlıkla ifade edilebilir. Bu turistler çevreye duyarlı, kültürel ve yerel motiflere önem veren ve gittikleri mekânlarda doğallık arayan kişiler olacaklardır. Bu yeni tip turistler bozulmamış doğal alanlarda doğayla iç içe olmak, o yörelere özgü vahşi hayvan ve bitkileri gözlemlemek, farklı doğa sporlarını tecrübe etmek, yerel halkın kültürünü ve yaşayışını paylaşmak için çok daha fazla harcama yapmaktan kaçınmamaktadır.

Onuncu kalkınma planı (2014-2018) Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporunda küresel turizm pazarında başlıca iki eğilimin gözlemlendiği ifade edilmektedir:

➤ Kitle turizminin ve dolayısı ile kitle yönelimli pazar-

lama tekniklerinin yerine kişisel ilgi alanı yönelimli bireysel pazarlama tekniklerinin ortaya çıkması

- Giderek artan sayıda turistin seyahatini özel ilgi alanlarına göre planlamaları, tarihi ve kültürel miras ile çeşitli sanatsal ve kültürel aktivitelerin önemli seyahat nedenleri arasında yer alması

Yukarıda belirtilen eğilimler teknolojik gelişmelerle desteklenmekte, böylece daha örgütsüz ve esnek olan alternatif turizm türlerine yönelim artmaktadır. Geleneksel turist tipinden farklı olarak ortaya çıkan ve post-turist olarak adlandırılan bu turist tipi, daha deneyimli, daha bilgili, daha bağımsız ve ziyaret ettiği yer konusunda da bir o kadar seçici olmaktadır. Değişen turist profili açısından dikkati çeken bir diğer eğilim de sağlıklı ve sürdürülebilir yaşam biçimi ilkesini benimsemiş tüketici hareketidir (10. Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014).

Ekoturizm kavramının dünyanın sürdürülebilirlik ve küresel ekolojik pratikler hakkında bilinçlenmesinin bir sonucu olarak 1980'li yılların sonlarında yaygınlaşmaya başladığı kabul edilmektedir (Diamantis 1999). Genç bir alan olması, bu alandaki bilgi birikiminin henüz yetersiz düzeyde olması ve ekoturizm teriminin anlamı ve kapsamı üzerinde henüz tam bir uzlaşma bulunmaması nedenleriyle ekoturizmin tüm bileşenlerini kapsayan tam bir tanımını yapmak güçtür. Uluslararası Ekoturizm Birliği (TIES) 1991 yılında ekoturizmin tanımını 'çevreyi koruyarak ve yerel halka ekonomik fayda sağlayarak doğal alanlara yapılan bilinçli ve gözetici seyahatler' olarak yapmaktadır. Bu tanımdan hareketle bir doğa aktivitesinin ekoturizm kapsamında değerlendirilebilmesi için çevreye duyarlı bilinçli insanlar tarafından çevrenin korunup gözetilerek yapılması ve mutlaka yerel halkın refahına katkı sağlaması gerekmektedir.

Daha sonra Ceballos-Lascrain (1996), daha kapsayıcı bir şekilde ekoturizmi 'nispeten bakir ve bozulmamış bir doğal alanı, o alanda bulunan ya da o alana özgü vahşi bitki ve hayvanların yanı sıra orada bulunan geçmişe ya da günümüze ait bir tarihi ve kültürel yapıyı özel çalışma amaçları, hayranlık ya da hoşlanma gibi motivasyonlarla ziyaret etmek' olarak tanımlamıştır. Ekoturizm popüler bir biçimde geliştikçe tanımı ekoturizmin yükümlülükleri, çevreye duyarlılık, destinasyon yönetimi ve yerel halkın sürdürülebilir gelişimi gibi olguları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir (Coria ve Calfucura, 2012).

Tabiat turizmi ya da ekoturizmin yukarıda da değinildiği gibi genel uzlaşma bulmuş net bir tanımı ve çerçevesi bulunmamakla birlikte Birleşmiş Milletler Dünya Tu-

TABIAT TURİZMİ RAPORU

rizm Örgütüne göre (UNWTO, 2002), ekoturizmi diğer turizm kollarından ayıran beş ayırt edici özelliği bulunmaktadır:

- *Bütün doğaya dayalı turizm formlarında turistlerin temel motivasyonu tabiat ve bunun yanı sıra bu doğal alanlarda hüküm süren geleneksel kültürleri gözlemlemek ve takdir etmektir.*
- *Öğrenim ve açıklama-yorumlama özelliklerini içermektedir.*
- *Tamamen olmamakla birlikte genellikle bölge için uzmanlaşmış küçük yerel turizm şirketleri-operatörleri tarafından küçük gruplar için organize edilirler.*
- *Turizm faaliyetinin tabiat ve sosyo-kültürel çevre üzerine olumsuz etkisi minimize edilmiştir.*
- *Doğal alanların korunmasına aşağıdaki şekillerde destek olur;*
 - *Yerel halka ve doğal alanların korunmasından sorumlu yetkili kurum ve organizasyonlara ekonomik fayda sağlar,*
 - *Yerel halka iş ve gelir imkânları sunar,*
 - *Hem yerel halkta hem de turistlerde tabiatın ve yerel kültürlerin korunması gerektiği bilinci ve farkındalığını artırır.*

UNWTO, 2002: Ekoturizmin ayırt edici özellikleri

Doğa turizmi ya da ekoturizm doğada yapılan aktivitelere dayanan, rekreasyon, macera ve öğrenim unsurlarını içeren ve içerisinde sürdürülebilirlik ilkesini de barındıran bir turizm çeşididir. Burada sürdürülebilirlik ile 4 ana ilke vurgulanmak istenmektedir;

- Çevrenin korunması
- Turizm faaliyeti gerçekleştirilen bölgedeki kültür ve sosyal hayata saygı duyulması ve korunması
- Ekoturistik faaliyetlerle bölge kültürü ve geleneklerinin yeniden canlandırılması ve yerel ekonominin geliştirilmesinin teminat altına alınması
- Turistlerde tatminin sağlanması

Dolayısı ile tabiata dayalı turistik faaliyetlerde ekoturizmin bütün paydaşları tarafından bu 4 temel ilkenin gözetilmesi çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda sürdürülebilir bir tabiat turizmi için son derece önemli bulunmaktadır.

Dünyada ve Türkiye’de Turizm Pazarı

Turizm uluslararası ticaretin ana kategorilerinden birini oluşturmaktadır. Uluslararası turizm, 2016 yılında dünya mal ve hizmet ihracatının %7’sini oluşturmaktadır ve son beş yıldaki büyüme hızı dünya ticaretindeki artıştan daha yüksektir. Turizm 2016 yılında dünya ihracatında kimya ve petrolden sonra otomotiv ve gıdanın önünde 3. sırada yer almıştır. Ülkemizde olduğu gibi birçok gelişmekte olan ülkede turizm en büyük ihracat kalemini oluşturmaktadır (UNWTO Tourism Highlights, 2017). UNWTO verilerine göre dünyadaki turist sayısı 2017 yılında bir önceki yıla göre %6,8 oranında artarak 1 milyar 323 milyona ulaşmıştır. Turizm gelirleri ise bir önceki yıla göre %5 büyüyerek 1,33 trilyon Amerikan Dolarına ulaşmıştır. 2018 yılının ilk çeyreğinde turist sayısındaki artış UNWTO tahminlerini de aşarak önceki yılın ilk çeyreğine göre %6 oranında gerçekleşmiştir. Dünyada 2030 yılında 1,8 milyar kişinin turistik seyahat yapacağı tahmin edilmektedir.

Ülkemizde turizm sektörü 2015 yılında 41,6 milyon yabancı ziyaretçi ve 31,5 milyar dolar gelir ile en yüksek düzeye ulaşmış, ancak 2016 yılında terör olayları ve Rusya ile yaşanan kriz sonrası 2015 yılına göre yaklaşık %23 küçülmüştür. 2017 yılında toparlanmaya başlayan sektör 38,6 milyon ziyaretçi ve 26,3 milyar dolar turizm gelirin e ulaşmıştır (TURSAB, 2018). 2018 yılının ilk altı ayında ise bir önceki yıla göre %29 artış ile ziyaretçi sayısında yaklaşık 19 milyon ve turizm gelirinde yaklaşık %30 artış ile 11,5 milyar dolar gelire ulaşılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri, 2018).

DÜNYADA VE TÜRKİYEDE TURİZM PAZARI (2017)

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC) verilerine göre 2017 yılında turizmin dünya gayri safi hasılasına (GDP) direkt katkısı %3,2 ve dolaylı katkıları da dikkate alındığında toplam katkısı %10,4 olarak gerçekleşmiştir. Dünyadaki toplam istihdamın %3,8'i doğrudan turizm sektöründe gerçekleşirken dolaylı katkılarla bu oran %9,9'a ulaşmaktadır. Dünyada seyahat ve turizm yatırımları 882 milyar dolar ile toplam yatırımların %4,5'ine tekabül etmektedir (WTTC, Tourism and Travel Economic Impact 2018).

Ülkemizde Turizm gelirlerinin GSYH içerisindeki payı TURSAB verilerine göre 2015 yılında %6,2 iken 2017 yılındaki toparlanmaya rağmen %3,1 olarak gerçekleşmiştir. WTTC ise 2017 yılında turizm gelirlerinin GSYH içerisindeki doğrudan payının %3,8, dolaylı katkılarla ise %11,6 olduğunu ifade etmektedir. WTTC Türkiye'de turizmin 2028 yılında GSMH'ya doğrudan %4,2 ve dolaylı olarak %12,7 oranında katkı yapacağını öngörmektedir. Turizm sektörünün Türkiye'de istihdama katkısı 2017 yılında 462 bin doğrudan çalışan ile %1,6 düzeyindedir. Bu rakam dolaylı istihdamlarla birlikte 2 milyon 100 bine ulaşmakta ve toplam istihdamın %7,4'üne tekabül etmektedir. WTTC 2028 tahminleri Türkiye'de turizmin istihdama doğrudan katkısının %1,9 ve dolaylı katkılarla birlikte %8,3 olmasını öngörmektedir. Türk turizm sektörü 2017 yılı ihracatının %14,8'ini oluşturmaktadır. Bu katkının 2028 yılında %20,7'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ülkemizde 2017 yılında seyahat ve turizme yapılan yatırımlar toplam yatırımların %8'i olarak gerçekleşmiştir (WTTC, Tourism and Travel Economic Impact, Turkey 2018).

	DÜNYA	TÜRKİYE
Ziyaretçi sayısı	1,32 Milyar Kişi	38,6 Milyon Kişi
Turizm geliri	1,33 Trilyon USD	26,3 Milyar USD
Gayri Safi Hasıla	%3,2 Direkt Katkı %10,4 Toplam Katkı	%3,8 Direkt Katkı %11,6 Toplam Katkı
İstihdam	%3,8 Direkt Katkı %9,9 Toplam Katkı	%1,6 Direkt Katkı %7,4 Toplam Katkı
Yatırım	%4,5	%8

TURSAB, 2018; UNWTO, 2017

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB) verilerine göre 2017 yılında elde edilen turizm gelirleri aynı yıl gerçekleşen dış ticaret açığının %34,25 ini karşılamıştır.

Dünya turizm pazarında 11. sırada yer alan ülkemizin bu başarısında kitlesel sahil turizmine yönelik her şey dahil paket turların önemli ölçüde katkıda bulunduğu bir gerçektir. Ancak her şey dâhil sistemi, turizmden sağlanan artı değerini yöreye yansımalarını sınırlandırmaktadır.

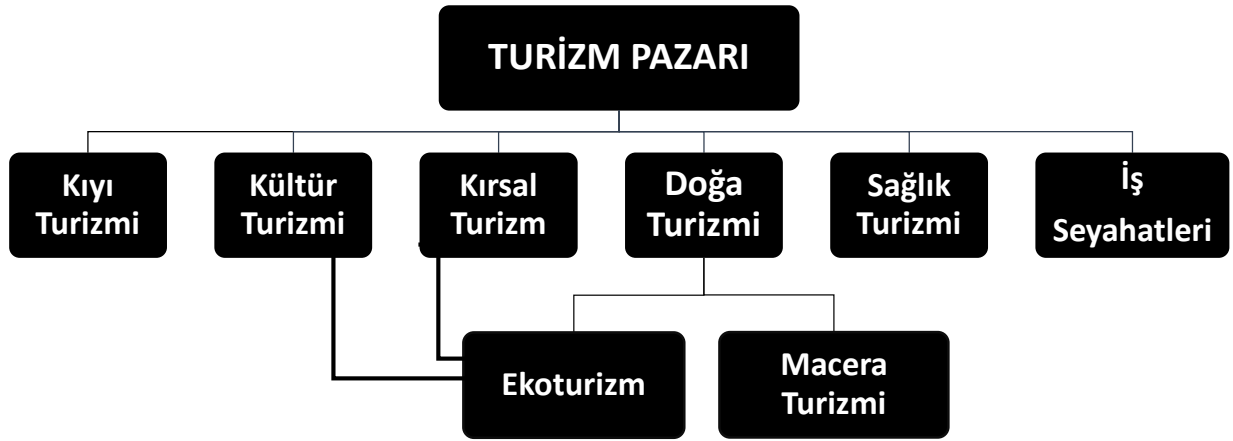
Kitle turizminde görülen gelişmeye rağmen, turizm yatırımlarının potansiyeli olan diğer alanlara da kaydırılarak ürün çeşitlendirilmesi ve turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılması politikalarının geliştirilmesi gerek 9. gerekse 10. Kalkınma planlarında vurgulanmıştır. Türkiye, bölgeler arasındaki gelir ve gelişmişlik dengelessnesslerinin azaltılması konusunda, turizm sektörünü önemli bir araç olarak görmektedir. Özellikle, yakın zaman önce örgütlenen Kalkınma Ajansları bölgesel kalkınma aracı olarak kültür ve turizm faaliyetlerine odaklanmışlardır. Ancak, bölgesel kalkınmada turizmin itici güç olarak değerlendirilmesi tam olarak sağlanamamıştır.

Dünyada Tabiat Turizmi Pazarı

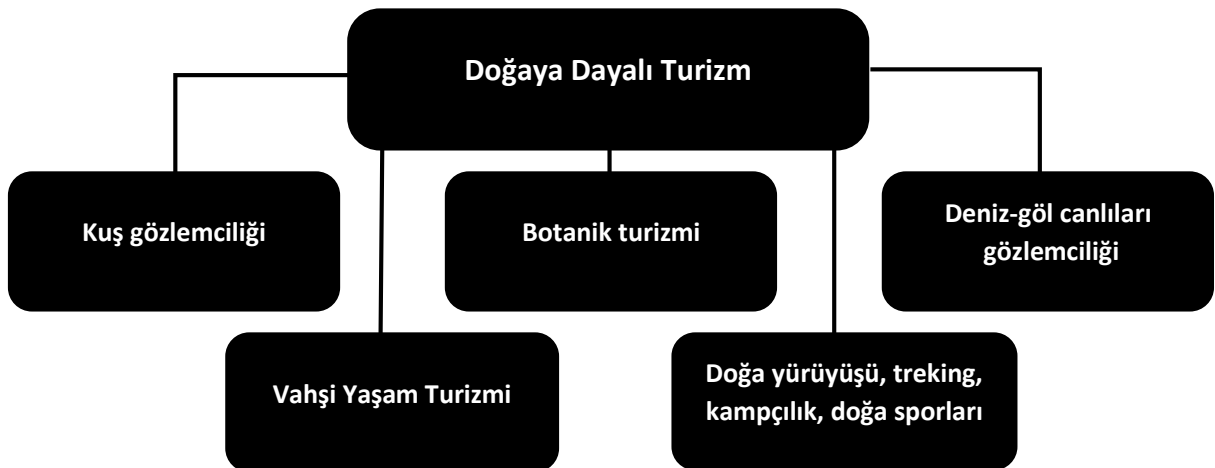

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Literatürde tabiat turizmi ile ilgili birçok tanım ve alt sektör bulunduğu gibi pazarı konusunda da kesin bir ayırım oluşturulamamaktadır. Birleşmiş Milletler Çevre Programına (UNEP) göre doğa turizmi, turizm sektörünün bir alt kolu olarak ekoturizm ve macera turizmi bileşenlerinde oluşmaktadır. Ekoturizm aynı zamanda kültür turizmi ve kırsal turizm ile de yakın etkileşim içerisinde.

The Nature Conservancy doğaya dayalı turizmi, 5 ana kategoride ele almaktadır;

Günümüzde tabiat turizmi oldukça hızlı büyüyen bir pazar olup dünyanın en büyük endüstrilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Tabiat turizmi dünya tu-

TABIAT TURİZMİ RAPORU

rizm pazarından üç kat daha hızlı büyüyen bir turizm alt sektörüdür (Madhumita ve Bani, 2015).

Centre for the Promotion of Imports (CBI), tarafından 2016 yılında yayınlanan raporda tabiat turizmi faaliyetlerinin tüm dünyada uluslararası turizm hareketlerinin % 20'sini oluşturduğu ifade edilmektedir. Aynı kurum 2017 yılında vahşi yaşam turizminin dünya turizm pastasında yaklaşık %7'lik bir paya sahip olduğunu ve her yıl yaklaşık %3'lük bir büyüme kaydettiğini belirtmektedir. Bu dünyada yılda yaklaşık 87 milyon seyahatin vahşi yaşam turizminin bir çeşidini içerdiği anlamına gelmektedir. Bu seyahatlerin yaklaşık yarısı Afrika'ya yapılmaktadır.

Avrupalı turistlerin %27'si tatile gitmelerindeki ana motivasyonun yerel kültürleri tecrübe etmek olduğunu söylemektedirler (Eurobarometer, 2015).

UNWTO ve Macera Turizmi ve Ticaret Birliği verilerine göre 2014 yılında doğa türevi turizm hareketlerinin yarattığı ekonomik büyüklük 400 milyar dolar düzeyindedir. Bu rakam aynı yıl için 1,2 trilyon dolar olan dünya turizm pazarının üçte birine tekabül etmektedir. Bunun içinde rafting, yamaç paraşütü, balon, dalış sporları, bisiklet, mağaracılık vb. macera segmentinin aldığı pay ise 263 milyar dolar olarak ifade edilmiştir.

TÜRSAB tarafından hazırlanan Doğa ve Macera Turizmi Raporunda dünya turizm pazarının yıllık ortalama %4-7 oranında büyüdüğü, buna karşın tabiat turizminde yıllık büyüme oranının %20-30 gibi oldukça yüksek bir hızda olduğu belirtilmektedir.

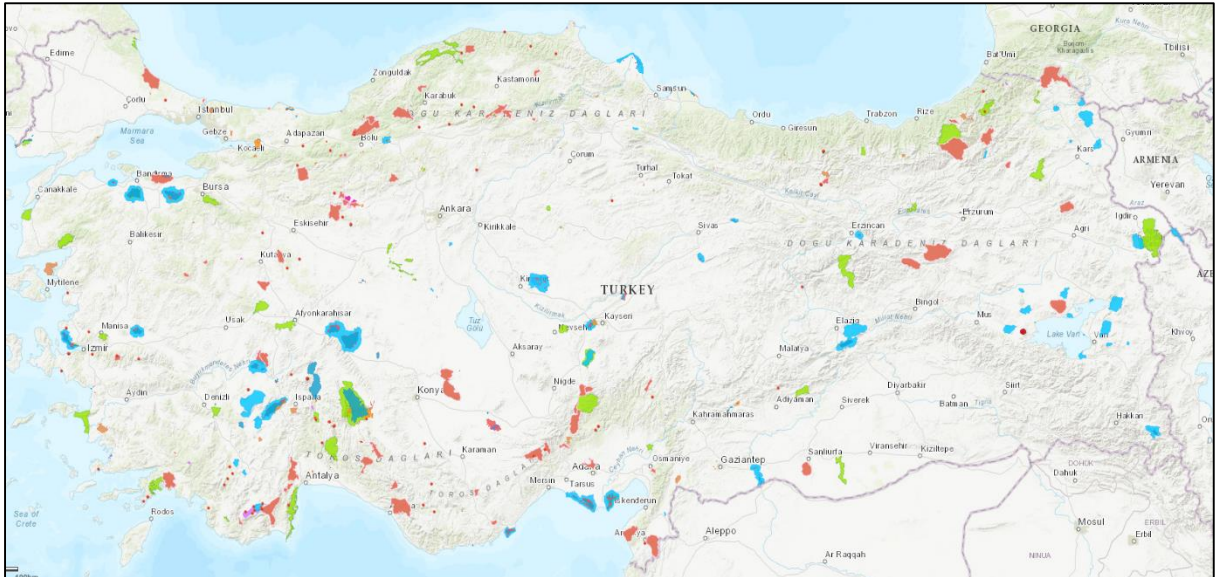
Bir Karayip ülkesi olmasına rağmen Kosta Rika'nın doğa ve macera turizmine odaklanarak son 5 yılda turizm gelirlerini 3'e katladığı, Afrika'da kuzey bölgeler hariç tüm bölgelerde turizmin bugünü ve yarınının sürdürülebilir doğa ve macera turizmi üzerine kurulduğu ifade edilmektedir. Benzer şekilde bazı Asya ülkeleri ve Yeni Zelanda'da turizm gelirlerinin önemli bir kısmının tabiat turizminden sağlandığı vurgulanmıştır.

Aynı raporda Türkiye'nin turizmde rakibi olan Akdeniz çanağındaki ülkelerin hepsinin ekolojik turizme yönelik plan ve stratejilere odaklandığına dikkat çekilmiştir.

Türkiye’de Tabiat Turizmi Potansiyeli

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili, yüz ölçümünün %28’i ormanlarla kaplı olan, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği ve nispeten bozulmamış doğal güzellikleri ile Akdeniz çanağında rakibi olan Avrupa ülkelerine göre daha şanslı olan bir ülkedir. Bu doğal zenginliklerine kültürel ve tarihi değerler de eklendiğinde önemi daha da artmaktadır.

Türkiye’de tabiat turizmine yönelik kaynakların çoğunu milli parklar, tabiat alanları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları gibi korunan alanlar oluşturmaktadır. 2018 yılı itibari ile ülkemizde yaklaşık 8500 km² yüzölçümüne sahip 43 adet milli park, 1025 km² yüzölçümüne sahip 229 tabiat parkı, 75 km² yüzölçümüne sahip 111 tabiat anıtı, 650 km² büyüklüğünde 30 tabiatı koruma alanı ve 12 bin km² büyüklüğünde 81 yaban hayatı geliştirme sahası bulunmaktadır. Diğer bir önemli doğa turizmi kaynağı olan sulak alanlar ise yaklaşık 23500 km² yüzölçümüne sahiptir. Ülkemiz, 76 adet uluslararası öneme sahip sulak alanı ile Avrupa ve Orta Doğu’nun en zengin sulak alanlarına sahiptir. Türkiye’de korunan alanların toplam yüzölçümü ülke yüzölçümünün %8,1’ine tekabül etmektedir (DKPM web sitesi, Korunan Alanlar).

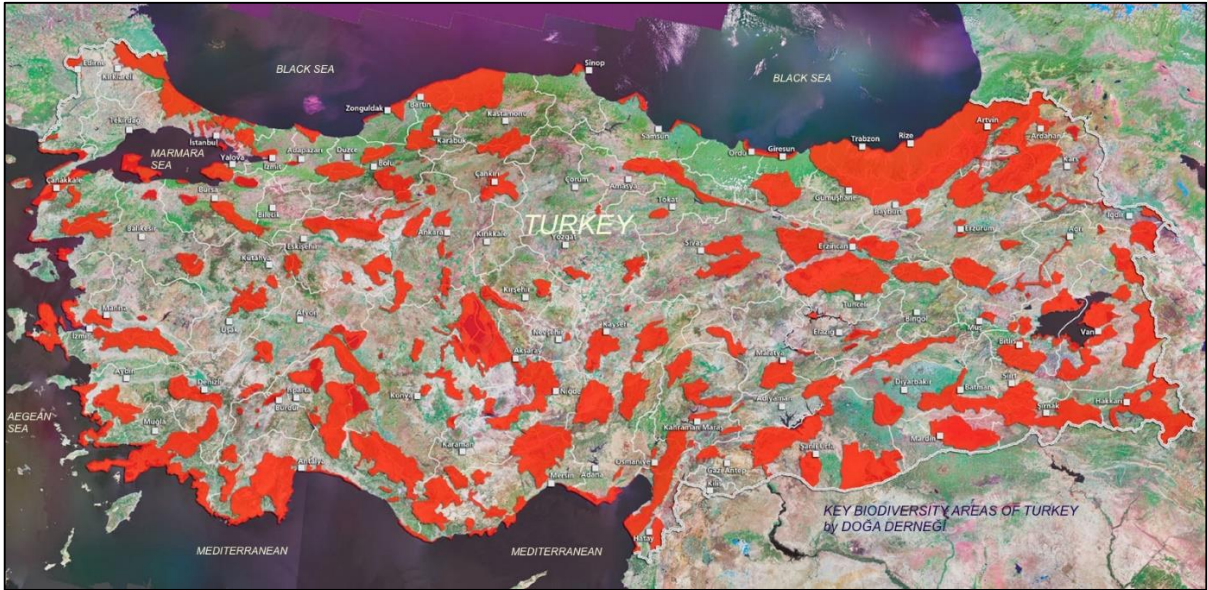

Türkiye’nin Korunan Alanları (DKPM, 2018)

Anadolu, bitki çeşitliliği yönünden dünyanın en zengin bölgelerinden biri olup, bitkisel çeşitlilik bakımından dünyada bulunan 8 coğrafik bölgenin 3 tanesinin kesişme noktasında yer almaktadır. Bu yüzden, Türkiye’de bilinen bitki türü sa-

TABIAT TURİZMİ RAPORU

yısı 11700 civarında olup, tüm Avrupa kıtasında bu sayı yaklaşık 12.000 civarındadır. Anadolu sadece bitkisel zenginlik yönüyle değil, aynı zamanda bünyesinde barındırdığı endemik bitki türü sayısı bakımından da dikkat çekmektedir. Örneğin tüm Avrupa kıtasında toplam endemik bitki tür sayısı 2.400 civarında olmasına rağmen, bu sayı Türkiye’de 3.649 adettir. Bu rakamlar ülkemizin büyük bir botanik turizmi potansiyeline sahip olduğunu göstergesidir. Türkiye tıbbi aromatik bitkiler bakımından da oldukça zengin bir flora sahip olup bu da tabiat turizmi bakımından oldukça önemli bir zenginliktir.

Türkiye'nin Önemli Biyoçeşitlilik Alanları (Defense KBA Project, 2017)

Ülkemiz 400'den fazla kuş türüne ev sahipliği yapmasının yanı sıra, kuşların yerküre etrafındaki göç yolculuğunda seçtiği beş ana rotadan birinin üzerinde yer almakta ve göçmen kuşların uğrak yeri olan 300'den fazla bölgeye sahip bulunmaktadır. Dolayısıyla Türkiye kuş gözlemciliği için de büyük bir potansiyele sahip bulunmaktadır.

Dünyadaki diğer ülkelere göre mağara cenneti ülke durumunda olan Türkiye’de Turizm Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 40 bin adet mağara bulunmaktadır. Tüm yerli ve yabancı mağaracı gruplarının inceleyerek belgelendirdiği mağara sayısı 800’dür. Türkiye’de 30’un üzerinde mağara turizme açılmış olup, bunların dışında yalnızca uygun ekipman sağlanarak rehber eşliğinde girilebilecek özel ilgi gruplarına yönelik bir çok mağara bulunmaktadır. Tabiat turizmi açısından ülkemizdeki mağaralar, önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Türkiye akarsu turizmi bakımından da oldukça şanslı bir konumda bulunmaktadır. Rafting sporu bakımından 48 ilimizde uygun parkurlar bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle Çoruh Nehri 169 kilometrelik parkuru ile dünyada da rafting sporu bakımından öne çıkmakta ve dünyada ilk 10 arasında gösterilmektedir.

Yine rafting sporu bakımından önemli bir bölge olan Fırtına Vadisi aynı zamanda Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)'nin koruma listesinde yer almaktadır. Dalaman çayı ise özellikle o bölgeyi ziyaret eden turistler arasında popüler bir rafting parkurudur.

Türkiye'yi av turizmi kapsamında her yıl Almanya, Amerika, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, İtalya, Norveç, Rusya, İspanya ve İsveç'in de arasında bulunduğu 40 farklı ülkeden yaklaşık bin yabancı avcı ziyaret etmektedir. En çok avlanan tür yaban domuzu olmakla birlikte, Anadolu yaban keçisi, kızıl geyik, çengelboynuzlu dağ keçisi, Anadolu yaban koyunu, karaca ve ceylan da tercih edilen diğer av türleri arasında yer almaktadır. Ülkemizin 2014 yılında av turizminden 2,5 milyon TL gelir elde ettiği bildirilmektedir.

T.C. Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından 2007 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te Karadeniz Bölgesinde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya'nın iç kesimlere doğru do-

ğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği alanlar ve GAP Koridoru ile Kış Koridorunu birleştiren "GAP EkoTurizm Koridoru" biyolojik çeşitlilik açısından ve eko-turizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisinde öncelikle eko-turizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir. Planda özellikle Akdeniz kıyı şeridinde yığılan turizm tesislerine değinilmiş ve turistik tesislerin kıyı içi alanlarda düzenli yapılaşması için öneriler getirilmiş, hedefler belirlenmiştir. Hedeflerden biri de Göller Bölgesi Ekoturizm Gelişim Bölgesidir.

Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığının verilerine göre Doğa Koruma ve Milli Parklar (DKMP) Genel Müdürlüğü'nün koruması altındaki Milli Parklar ve Tabiat Parklarını 2016 yılında 17 milyon kişi ziyaret ederken, bu sayı 2017 yılında yaklaşık %50 artarak 25 milyon kişiye ulaşmıştır. Bu verilere göre 2019 yılı için konulmuş olan 15 milyon ziyaretçi sayısı hedefi daha 2016 yılında geçilmiştir ve 2019 yılında ziyaretçi sayısının rahatlıkla 30 milyonu aşabileceği görülmektedir.

Korunan alanlar içerisinde ise 2017 yılında en çok ziyaretçiyi 2 milyon 960 bin 614 ziyaretçiyle Ankara'da bulunan Soğuksu Milli Parkı çekmiştir. Soğuksu Milli Parkı'nı 2 milyon 285 bin 554 ziyaretçiyle Gaziantep'teki Burç Tabiat Parkı ve 1 milyon 608 bin ziyaretçi ile Uludağ Milli Parkı takip etmiştir. Meryemana Tabiat Parkı, Marmaris Milli Parkı, Belgrad Ormanı, Akyokuş Tabiat Parkı, Abant Gölü

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Tabiat Parkı, Bolu-Gölcük Tabiat Parkı, Saklıkent Milli Parkları da ziyaretçi sayısı sıralamasında ilk ona giren korunan alanlar arasında yer almışlardır.

Türkiye’de korunan alanlarda ziyaretçi profili ile ilgili ne yazık ki bir veri/istatistik analiz bulunmadığından ziyaretçi sayısının ne kadarının yerli ne kadarının yabancı ziyaretçilerden oluştuğu bilinmemektedir. Yine bu ziyaretlerin ne kadarının günübirlik ve ne kadarının konaklamalı ziyaret olduğu, ziyaret kapsamının tabiat turizminin hangi segmentlerini içerdiği ve bu ziyaretler sonucu oluşan ekonomik büyüklük hakkında da bilgiye rastlanamamıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından Türkiye’ye giriş yapan turistlere uygulanan anketlerde de ‘doğa amaçlı’ seçeneği bulunmadığı ve bu alanda Kültür ve Turizm Bakanlığı ve İl Müdürlüklerinin herhangi bir veri toplama çalışması olmadığı için Türkiye tabiat turizmi arzı ve talebi konusunda analiz yapmak ve yorumda bulunmak oldukça zordur. Ancak Türkiye’ye gelen yabancı turistlerin ve yerli turistlerin büyük çoğunluğunun tatillerinde doğa yürüyüşleri, trekking, rafting, foto safari, kuş gözlemciliği, yamaç paraşütü gibi doğada yapılan aktivitelere katılmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Türkiye’deki tabiat turizmi pazarının bütün yönleriyle analiz edilebilmesi, sektörün izlenmesi ve sağlıklı gelişimi açısından büyük bir önem arz etmektedir ve bunun için ilgili kurum ve kuruluşların veri toplama ve istatistik analiz çalışmalarına önem ve öncelik vermesi elzemdir.

Güver Kanyonu, Antalya

Güçlü ve Zayıf Yönlerimiz, Fırsatlar ve Tehditler

GÜÇLÜ YÖNLER

- ✓ Coğrafi konumu itibarı ile kolay ulaşılabilir oluşu. En çok 4 saatlik bir uçuşla dünya nüfusunun %40'ı için ulaşılabilir olmamız
- ✓ Rakip ülkelere göre maliyet avantajı
- ✓ İklim koşullarının çok çeşitli tabiat turizmi aktiviteleri için elverişli olması, bütün yıla yayılabilecek farklı aktivite imkanları
- ✓ Zengin doğa, flora ve fauna
- ✓ Doğamızın nispeten bakir ve yıpranmamış olması
- ✓ Anadolu'nun zengin tarihi ve kültürel mirası, doğu ve batının egzotik birleşimi
- ✓ Yerel kültürlerin, geleneklerin ve yaşam tarzlarının devam ediyor olması
- ✓ Dünya turizm pazarındaki güçlü konumumuz
- ✓ Türk insanının konukseverliği
- ✓ Turizm olgusuna çabuk adapte olabilecek genç ve dinamik nüfus yapısı
- ✓ Yatırım maliyetlerinin diğer turizm dallarına göre nispeten düşük olması
- ✓ Akademik eğitime sahip istihdam bekleyen insan kaynağı

ZAYIF YÖNLER

- ✓ Ulusal bir tabiat ve macera turizmi stratejimizin bulunmaması
- ✓ Yasal düzenlemeler ve mevzuatlardaki eksiklikler ve uyumsuzluklar
- ✓ Kurumlar arasındaki yetki-sorumluluk karmaşası ve koordinasyon eksikliği
- ✓ Altyapı ve yatırım eksiklikleri
- ✓ Tabiat turizmi potansiyelin pazara etkili bir şekilde sunulmaması
- ✓ Tabiat turizmi alanında ihtisaslaşmış organizatörlerinin yok denecek kadar az olması
- ✓ İnsan kaynakları ve emek pazarı
- ✓ Çevre ile uyumsuz mimari
- ✓ Çevresel sürdürülebilirlik
- ✓ Çevre eğitimi-bilinci-farkındalık eksikliği
- ✓ Korunan alanların azlığı
- ✓ Türkiye'de tabiat turizmi sektörü ile ilgili güncel ve sağlıklı bilgi, veri, istatistik vb. bulunmaması

FIRSATLAR

- ✓ 2016 yılındaki büyük krizden sonra turizm pazarımızdaki büyük sıçrama
- ✓ Dünyada ülkemizin rekabet gücü yüksek olan tabiat ve kültür turizmine ilginin büyük bir hızla artıyor olması
- ✓ Özellikle uzak pazarlar için henüz keşfedilmemiş bir varış noktası olmamız
- ✓ Gelişen ulaşım olanakları, uzun mesafeli direkt uçuşların sayısının artması (THY, yeni hava limanları)
- ✓ Tabiat ve tabiata dayalı turizm ile ilgili farkındalığın artıyor olması
- ✓ Siyasi iktidar ve ilgili kamu kurumlarındaki pozitif niyet
- ✓ Türkiye'de bilgi ve iletişim teknolojilerine ait alt yapının hızla gelişmesi ve yaygınlaşması
- ✓ Birçok ülke ile vize uygulamalarının kaldırılması
- ✓ Ülkemizin dinamik ekonomisi

TEHDİTLER

- ✓ Uluslararası medyadaki olumsuz algı oluşturan yayınlar
- ✓ Jeopolitik istikrarsızlıklar
- ✓ Terörizm tehditleri
- ✓ Çevresel sürdürülebilirlik
- ✓ Çevre eğitimi eksikliği
- ✓ Bilinçsiz ve denetimsiz hoyrat uygulamalar
- ✓ Kontrolsüz (kaçak) faydalanma
- ✓ Kırsaldan şehirlere göç
- ✓ Tabiat turizmi alanında ihtisaslaşmış organizatör sayısının azlığı
- ✓ Küresel ısınma ve iklim değişikliği
- ✓ Rakip ülkelerin rekabet gücünün artıyor olması
- ✓ Yaylalardaki ve diğer tabiat turizmi alanlarındaki çarpık yapılaşma

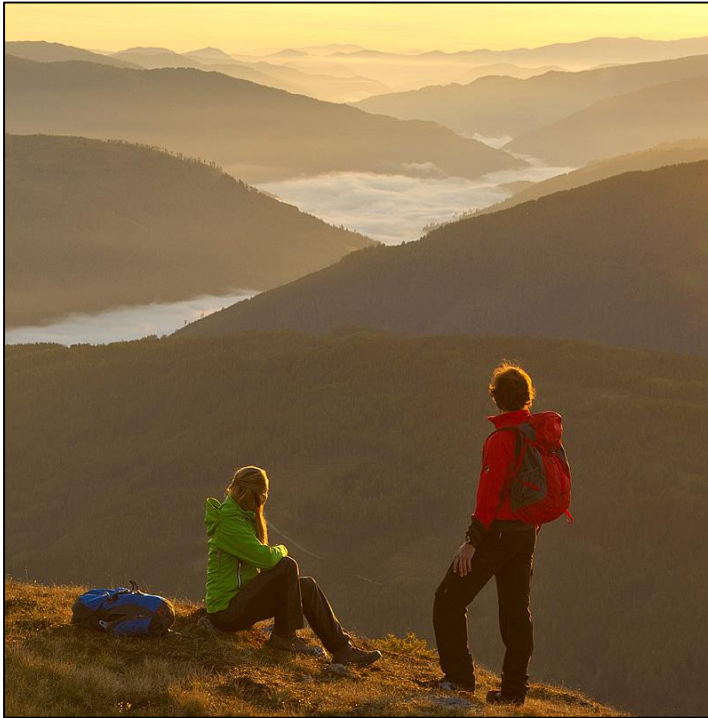
Ziyaretçi Profili

Tabiat turizminde ziyaretçi kitlesinin büyük bir kısmı;

- İyi eğitilmiş,
- Yüksek bir sosyo-ekonomik sınıfa ait,
- Doğa ve kültür konusunda bilinçli ve araştırmacı
- Gezmiş-görmüş, tecrübeli

insanlardan oluşmaktadır. Temel motivasyonları ziyaret ettikleri yerin doğal zenginlikleridir (flora, fauna, peyzaj). Ayrıca yöresel kültür ve hayatı da öğrenmek ve tecrübe etmekten zevk almaktadırlar. Tabiat turizminde ziyaretçi profiline üç ana kategoride ele almak mümkündür:

1. Tabiat turizmi özellikle, çocukları kendi hayatlarını kurarak yanlarından ayrılmış 45 yaş üzerindeki insanlar arasında son derece popülerdir. Bu grup doğadan ve sessiz ortamlardan zevk alan ve yeni şeyleri tecrübe etmek isteyen deneyimli seyahatçilerdir ve sıra dışı otantik tecrübeler için daha fazla para ödemeye gönüllüdürler. Seyahatlerinde yüksek standartlara ve konfora daha fazla önem verirler.

- ✓ Güvenlik ve emniyet kaygıları daha fazladır.
- ✓ Lüks değil, konforlu ve otantik konaklama imkânları sunulmalıdır.
- ✓ Diyet yemek imkânları sağlanmalıdır.
- ✓ Açıklama-yorumlama ve öğrenme ile çok ilgili olduklarından iyi eğitilmiş ve bilgili rehberler kullanılmalıdır.
- ✓ Ziyaret edilen yörenin eşsiz ve otantik yönleri vurgulanmalıdır.
- ✓ Tanıtım için internet ve geleneksel medya araçları kullanılabilir.

2. Tabiat turizminde ikinci büyük segment 18-45 yaş arasında olan daha genç kuşaktır. Bu grubun çoğu çok seyahat ederler ve daha uzaklardaki yeni destinasyonları keşfetmek için giderek artan bir ilgileri vardır. Genç seyahatçiler iki ana grupta değerlendirilebilir:

- Yüksek gelir, kısıtlı zamana sahip grup; Bu grup genellikle 30-45 yaş arasında iyi bir işe ve gelire sahip ancak zamanları son derece kısıtlı olan genç insanlardan oluşmaktadır. Sıklıkla çiftler halinde seyahat ederler. Bu grup genellikle alışılmadık ve hayatta bir kez yaşanabilecek deneyimler peşindedir ve tatillerinde mümkün olduğunca çok bu tür tecrübeleri yaşamak isterler. Bu grup için de konfor önemlidir.
- Zamanı bol ancak sınırlı günlük bütçeye sahip olan grup; Bu grup genellikle 18-30 yaş arasındaki gençlerden oluşmaktadır. Sırt çantalı ve uzun süreli seyahatçilerdir. Günlük harcama limitleri düşüktür fakat oldukça uzun tatil sürelerine sahiptirler. Bu süre ayın ya da yılın herhangi bir periyonda olabilir. Ucuz konaklama tercih ederler. Yöresel halkla kaynaşmak ve yöresel aktiviteleri ve ürünleri tecrübe etmek isterler. Yöresel halka geri vermek onlar için oldukça önemlidir. Tatillerini genellikle topluluklarda ya da koruma projelerinde gönüllü aktiviteler ile kombine ederler.

- ✓ Bölgede faaliyet gösteren lokal işletmeler işbirliği yaparak konaklama ve doğa tecrübelerinin özgün bir karışımını geliştirmektedir.
- ✓ Sunulan faaliyetlerde 'eşsiz ve hayatta bir kez yapılabilecek' deneyimler ön plana çıkarılmaktadır.
- ✓ Konaklama ve aktivitelerde ziyaretçilerin kendi kombinasyonlarını yapabilecekleri birden çok seçenek sunulmalıdır. Böylece ziyaretçiler kendi beklenti ve bütçelerine uygun kişisel seyahat paketlerini oluşturabilir.
- ✓ Güvenilir gönüllü organizasyonları ile işbirliği yapılabilir.

- Çocuklu aileler de tabiat turizminde önemli ve büyüyen bir segmenti oluşturur. Aileler giderek daha çok kalite ve fiyat dengesi odaklıdır. Bu grup güzel aktiviteler ve bu aktivitelerde eğlence ve güvenliğin doğru bir şekilde dengelemesini isterler. Eğlence kültürel zenginlikler ve yüksek kalite deneyimler ile kombine edilmelidir. Her şey dâhil paketler bu grup için daha popülerdir.

- ✓ Konaklamalarda çocuk oyun alanı, havuz, çocuk programları gibi aile dostu imkanlar sunulmalıdır
- ✓ Aktivitelerde eğlence, eğitim, özgünlük ve güvenlik öğeleri dengeli bir şekilde planlanmalı ailelerin unutulmaz anılarla ayrılmaları sağlanmalıdır.
- ✓ Aileler için özel indirimler ve her şey dâhil paketler sunulmalıdır.
- ✓ Aile turizm pazarı oldukça geniş bir kapsama sahiptir. Bu alanda uzmanlaşmış tur operatörleri ile çalışılması avantaj sağlar.

Orman Fakülteliler Derneğinin (ORFAMDER) Tabiat Turizmi Atölye Çalışmaları ve Öne Çıkan Hususlar

Orman Fakülteliler Derneği (ORFAMDER), Türkiye’de tabiat turizminin hak ettiği noktaya taşınmasında ve ülke ekonomisine önemli katkılar sunmasında Orman Fakültesi mezunlarının oynayacağı çok önemli roller olduğuna inanmaktadır. Orman Fakültesi mezunları, dört yıllık lisans eğitimleri süresince Türkiye’nin ormanları, tabiat alanları, sulak alanları, florası, faunası, av ve yaban hayatı vb. hakkında akademik bilgilerle donanmaktadır. Edindikleri bu akademik birikimleri, gerek Orman Genel Müdürlüğü ve gerekse Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde aldıkları görevlerle Türkiye’nin tabiat turizmi potansiyelinin özünü teşkil eden ormanların ve korunan alanların yönetiminde kullanılmaktadırlar.

Bu temel noktadan hareketle ORFAMDER, “Türkiye’de Tabiat Turizminin Gelişimi ve Orman Fakültesi Mezunlarının Rollerini” ana teması ile 2018 yılı içerisinde İstanbul’da ve Kahramanmaraş’ta atölye çalışmaları düzenlemiştir. Bu çalışmalara, akademi temsilcilerinin yanı sıra, başta Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü olmak üzere, Orman Genel Müdürlüğü, İl Turizm Müdürlüğü, Belediyeler vb. kamu kuruluşlarından, tabiat turizmi alanında yatırım ve faaliyetleri bulunan özel sektör temsilcilerinden, doğa gönüllüsü sivil toplum kuruluşlarından ve Orman Fakültesi mezunlarından oluşan geniş bir yelpazede katılımcılar iştirak etmişlerdir. Atölye çalışmalarında öne çıkan **husus ve öneriler** aşağıda sıralanmıştır:

1.Yönetim Mevzuat Karmaşası:

Ülkemizde tabiat turizmine konu korunan alanlar, milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, kent ormanı, mesire alanları, sulak alanlar, yaylalar vb. farklı statülere sahiptir.

Bu alanların bir kısmının yönetimi Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünde iken bazı alanlar Orman Genel Müdürlüğünün uhdesindedir. Buna belediyeler ve diğer mahalli idareler tarafından işletilen alanlar da eklendiğinde bu durum **yönetim ve mevzuat bakımından karmaşaya** neden olmaktadır.

2. Yönetim Modeli İhtiyacı

Turizme açılan alanların sürdürülebilir gelişime uygun olarak yönetimi en önemli husustur.

Tabiat alanlarındaki flora ve faunanın tahrip edilmesinin önlenmesi için gerek ziyaretçilerin bilinçlendirilmesi gerekse koruma tedbirlerinin alınması ve uygulanmasında önemli problemler yaşanmaktadır. Tabiat alanlarında ekosistem ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir gelişimin sağlanması için **yeni bir yönetim modeline** ihtiyaç vardır.

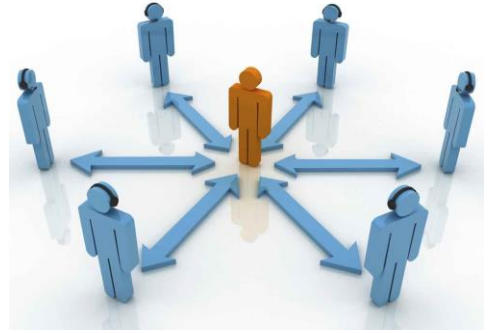
3.Güçlü Denetim Mekanizması

Korunan alanlardaki tabiat turizmi aktivitelerinin o alan için hazırlanan yönetim, gelişme ve ziyaretçi eylem planlarına uygun bir şekilde sağlıklı ve sürdürülebilir olarak yürütülmesinde müteşebbislerin, tur operatörlerinin, rehberlerin ve ziyaretçilerin etkin bir şekilde denetimi için, yaptırımları net olarak tanımlanmış ve yetki ile donatılmış **güçlü bir denetim mekanizmasının** tesis edilmesi gerekmektedir.

4. Etkin Kontrol Mekanizmaları

Tabiat alanlarından kontrolsüz/kaçak faydalanma çevreye duyarlı sürdürülebilir tabiat turizminin önündeki en büyük tehditlerden biridir. Kontrolsüz ve kaçak faydalanmayı engelleyecek **etkin kontrol mekanizmaları** geliştirilmelidir.

5.Toplumun Bilinçlendirilmesi

Ülkemizin sahip olduğu doğal güzellikler ve zengin biyolojik çeşitliliğimiz milli servetimizdir ve toplumdaki her ferdin hassasiyetle koruması gerekmektedir.

Toplumda bu alandaki bilinç düzeyinin artırılması için Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK ile yapılacak protokoller çerçevesinde ilk, orta ve yükseköğretimde eğitim faaliyetleri yürütülmeli, kamu spotları ile toplum bilinçlendirilmelidir.

6.Eğitim ve Sertifika Programı

Turizme açılan alanların işletmesine talip olan müteşebbislere eko-sistem, biyolojik çeşitlilik ve sürdürülebilir tabiat turizmi işletmeciliği alanında Orman Mühendisleri Odası ya da yükseköğretim kurumları tarafından sağlanacak bir **eğitim ve sertifika** programından geçme zorunluluğu getirilmelidir.

7.İletişim ve Koordinasyon

Tabiat turizminde Orman Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Mülki Amirlikler (Valilik, Kaymakamlık, Muhtarlık), Belediyeler, Turizm-Seyahat Acenteleri, İşletmeciler, yerel halk vb. paydaş yelpazesinin geniş olması bunlar arasındaki koordinasyonun sağlanmasını güçleştirmektedir.

Özellikle **özel müteşebbisler ile kamu kurumları** arasında **iletişim ve koordinasyonun** sağlanması araçları geliştirilmelidir.

8.Bölgesel Uzmanlaşma

Özellikle eğitimi ve gelir seviyesi yüksek turistlere, bölgenin sahip olduğu ekolojik değerleri ön plana çıkaran ve daha yüksek katma değer sağlayan nitelikli turizm paketlerinin sunulabilmesi için, tabiat turizmi alanında eğitilmiş ve uzmanlaşmış işletmeler, tur operatörleri ve rehberlerin ana aktörler olmaları ve sayılarının artması sağlanmalıdır. **Bölgesel uzmanlaşmaya önem** verilmelidir.

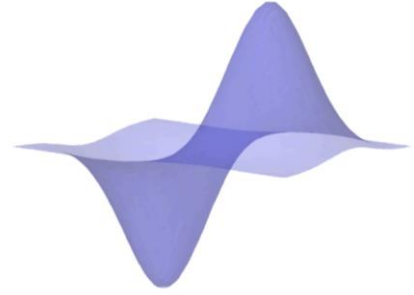
9. Alan Kılavuzluğundan Bölgesel Kılavuzluğa

Hâlihazırda düzenlemesi yapılmış olan alan kılavuzluğu hizmetleri bölgesel alan kılavuzluğu haline dönüştürülmeli ve yetkilendirilecek tabiat büroları vasıtası ile etkin olarak faaliyete geçmesi sağlanmalıdır. Bölgesel alan kılavuzları yine ilgili formasyona haiz yükseköğretim kurumlarından mezun olmalı ve bölgeye özgü ilave eğitim ihtiyaçları yörede bulunan üniversitelerin ilgili birimleri tarafından karşılanarak yetki belgeleri Orman Mühendisleri Odası tarafından sağlanmalıdır.

10. Veri Toplama ve İstatistik Analiz

Türkiye’de korunan alanlardaki ziyaretçi profili, ziyaretlerin niteliği, sektörün ekonomik büyüklüğü gibi hususlarda yeterli veri/bilgi/istatistik/analiz bulunmamaktadır.

Türkiye’deki tabiat turizmi sektörünün bütün yönleriyle analiz edilmesi, sektörün izlenmesi, denetlenmesi ve sürdürülebilir gelişimi açısından büyük bir önem arz etmektedir ve bunun için ilgili kurum ve kuruluşların **veri toplama ve istatistik analiz** çalışmalarına önem ve öncelik vermesi elzemdir.

Sürdürülebilir Tabiat Turizminde Orman Fakültelilerin Rolü

Daha önce de vurgulandığı gibi ORFAMDER, ülkemizde büyük bir potansiyele sahip olan tabiat turizminin koruma-kullanma dengesi içerisinde hak ettiği noktaya taşınmasında, kırsal kalkınmaya ve ülke ekonomisine önemli katkılar sun-

masında Orman Fakültesi mezunlarının oynayacağı çok önemli roller olduğuna

TABIAT TURİZMİ RAPORU

inanmaktadır. Orman Fakültesi mezunları, dört yıllık lisans eğitimleri süresince Türkiye'nin ormanları, tabiat alanları, florası, faunası, sulak alanları, av ve yaban hayatı vb. hakkında akademik eğitimden geçmektedirler. Edindikleri bu akademik birikimleri, gerek Orman Genel Müdürlüğü ve gerekse Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde aldıkları görevlerle Türkiye'nin tabiat turizmi potansiyelinin temelini teşkil eden ve ülke yüzölçümünün dörtte birinden fazlasını kaplayan ormanların ve korunan alanların yönetiminde ülke hizmetine sunmaktadırlar.

Tabiatı korumanın en etkili yolu, tabiatla iç içe yaşayan yerel hayatın canlandırılması, kırsal ekonominin geliştirilmesi ve sürdürülebilir kırsal kalkınmanın teminat altına alınması olarak görülmektedir. Sürdürülebilir tabiat turizmi, yerel ekonomiyi geliştirerek sürdürülebilir kırsal kalkınmanın en önemli aracı olmasının yanı sıra, toplumda çevre ve tabiat bilinci oluşturarak ta tabiatın korunmasına hizmet edecektir. Türkiye'de tabiat turizmi pazarının gelişmesi ve büyümesi son yıllarda önemli istihdam sorunları yaşayan Orman Fakültesi mezunları için önemli bir açılım ve gelişme alanı olarak görülmektedir.

Derneğimiz tarafından 2018 yılı içerisinde yapılan atölye çalışmaları ve konunun paydaşları ile yapılan geniş istişareler neticesinde, mevcut durumda yaşanan problemler ışığında Türkiye'de tabiat turizminin tabiata ve sosyo-kültürel çevreye zarar vermeden, toplumda doğa ve çevre bilincini geliştirerek sürdürülebilir gelişimi için Orman Fakültesi mezunlarının oynayabileceği roller dört ana başlıkta toplanmıştır.

5531 sayılı Meslek Yasasının sağladığı roller

- Orman Fakültesi mezunları serbest ormancılık büroları-tabiat büroları vasıtası ile Milli Parklar, Tabiat Parkları, sulak alanlar vb. alanlarda master planları, envanter çalışmaları, yönetim ve gelişim planlarının hazırlanması gibi faaliyetlerde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü namına hizmet üretebilirler.

İdari roller

- İşletmeciliği belediyelere-özel teşebbüse devredilen Orman Genel Müdürlüğü ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü uhdesindeki alanlarda ihale şartnamesine “Orman Mühendisi Mesul Müdür” benzeri bir koşulunun getirilmesi ile korunan alanların yönetim, gelişme ve ziyaretçi eylem planlarına uygun olarak yönetimi sağlanırken sorumlu kamu kurumları ile işletmeler arasındaki iletişim ve koordinasyon problemleri de minimize edilebilir.

Denetmenlik rolü

- İşletmeciliği özel teşebbüse devredilen OGM ve DKMP uhdesindeki tabiat alanlarında, bu alanların işletmeciler tarafından tabiata zarar vermeden amaca uygun olarak sürdürülebilir işletmeciliğin sağlanması ve takibinin yapılması amacıyla bağımsız orman mühendisliği büroları-tabiat bürolarından İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlarına benzer bir yasal model ile denetim hizmetleri alınabilir.

Bölgesel alan kılavuzluğu

- Mevcut Alan Kılavuzluğu yönetmeliği üzerinde yapılacak iyileştirmeler ile tabiat turizmi açısından potansiyeli yüksek olan bölgelerde tabiat büroları vasıtası ile orman fakültesi mezunlarının etkin olacağı Bölgesel Alan Kılavuzluğu hizmetleri üretilebilir. Böylece toplumda tabiat bilincinin bilimsel bilgiler ile geliştirilmesi sağlanırken, ziyaret alanlarında koruma-kullanma dengesi içerisinde turizm aktivitelerinin yürütülmesi sağlanabilir.

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Yönetim Modeli; ORFAMDER'in Önerisi

Turizm ülkemiz için en büyük ihracat kalemi durumundadır. 2017 yılında dış ticaret açığımızın yaklaşık %35'i turizm gelirleri ile karşılanmıştır. 2018 yılında bu oranın daha da artması beklenmektedir. Bütün dünyada çevresel tahribatı çok yüksek olan kitle turizmine alternatif olarak gelişen ve büyük bir hızla büyüme gösteren Tabiat Turizmi ise kırsal hayatın ve ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanması ve böylece kırsal alanlardan şehirlere göçün önlenmesi bakımından stratejik bir araç olarak görülmektedir. Bu durum gerek 2023 Turizm strateji belgesinde, gerekse 10. Kalkınma planında açıkça ifade edilmiştir. Tabiat turizminin gelişmesi ve kırsal kalkınma ile yerel halkın çevreye ve doğaya daha fazla değer vermesi ve koruması sağlanırken, toplumda tabiat ve koruma bilincinin ve farkındalığının artırılması ile de daha etkin bir koruma sağlanmış olacaktır.

Tabiat turizmi basit bir doğa yürüyüşünden kaya tırmanışı, mağara dalgıçlığı gibi profesyonellik gerektiren yüksek riskli aktivitelere kadar çok farklı etkinlikleri içinde barındıran oldukça geniş kapsamlı bir turizm dalıdır. Ülkemiz tabiat turistlerinin her türlü beklentilerine cevap verebilecek nispeten bozulmamış doğal güzelliklere, biyolojik çeşitliliğe ve macera parkurlarına ve bunların yanında eşsiz bir tarihi ve kültürel zenginliğe sahip bulunmaktadır. Ancak sahip olduğu bu potansiyeli ne yazık ki henüz kırsal ekonomiye ve dolayısı ile ülke ekonomisine yeterince yansıtabilmiş değildir. Dünya tabiat turizmi pazarından da henüz hak ettiği payı aldığı söylenemez. Nitekim Dünya Ekonomik Forumunun 2017 Turizm Rekabetçilik Raporuna göre Akdeniz Havzası ülkelerinde 2017 yılında rekabetçilik indeksinde en büyük ilerlemeyi İsrail, Cezayir, Mısır ve Arnavutluk kaydederken Türkiye'nin rekabetçilik indeksinde bir değişiklik olmamıştır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumluluğunda bulunan milli parklar, tabiat parkları, sulak alanlar ve benzeri korunan alanlarla ilgili Tabiat Turizmi Master Planlarını ve uzun dönem gelişme planlarını hazırlamış bulunmaktadır. Bu planlarda ülkemizin farklı yörelerinin sahip oldukları tabiat değerleri ve tabiat turizmi potansiyelleri kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Master planlarında sürdürülebilir doğa turizmi gelişme stratejisinde en önemli başarı unsurunun, gelişimin aşağıdan yukarıya doğru, yani yöre halkından başlayarak merkeze doğru sağlanması, yöre halkının bütün yönetim ve karar mekanizmalarında etkin rol almalarının sağlanması olduğu ifade edilmiştir. Yöresel kalkınmanın sağlanabilmesi için, doğaya dayalı turizm yönetiminin entegre bir anlayışla (alan ve çevresinin sahip olduğu doğal, tarihi ve sosyo-ekonomik kaynakların bütüncül ele alınması) değerlendirilmesi ve turistleri uzun süreli konaklamaya sevk edecek planlamaların yapılması gerekliliği de vurgulanmıştır. Pazarlama stratejisi rekabete açık ürün-pazar kombinasyonu için yaratıcı yaklaşımlar içermelidir.

Doğa turizmi master planlarında ve uzun dönem gelişme planlarında ülkemizin farklı yörelerinin tabiat turizmi açısından sahip olduğu kaynak değerler, bu kaynak değerlerin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde devamlılığının sağlanması için gereken unsurlar kapsamlı bir şekilde ortaya konmaktadır. Bununla birlikte bu değerlerin pazara nasıl arz edileceği ve yöresel ekonomiye nasıl kazandırılacağı bu planların kapsamı dışındadır. Bu değerlerin pazara arzı kısmen alan için hazırlanan ziyaretçi yönetim planlarının kapsamı içerisinde değerlendirilmekle birlikte global bir tabiat turizmi pazarlama stratejisinden uzak bir noktadadır.

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Sonuç olarak ORFAMDER ülkemizde sürdürülebilir bir tabiat turizmi yönetim modeli ve bu model içerisinde orman fakültesi mezunlarının üstlenebileceği rollerle ilgili olarak aşağıdaki önerileri yetkililerin görüşüne sunmaktadır:

1. Türkiye’de korunan alanlarla ilgili master planları, uzun dönem gelişme planları, ziyaretçi eylem planları, envanter çalışmaları vb. alanın yönetimi ile ilgili resmi kurumların ihtiyaç duyduğu bütün plan hazırlama süreçlerinde Orman Fakültesi mezunları 5531 sayılı meslek yasasının hak tanıdığı serbest ormancılık faaliyetleri kapsamında aktif şekilde rol almalıdır. Bu planların hazırlanması için resmi kurumlarca oluşturulan teknik şartnamelerde orman mühendisliği disiplini görev tanımı ile birlikte açık bir biçimde yer almalıdır.

2. Turistler seyahatleri süresince konaklama, yeme-içme, taşımacılık, çok yönlü sıra dışı aktiviteler ve bilgilendirme gibi temel ihtiyaç ve beklentilerinin sorunsuz bir şekilde karşılanması beklentisi içerisinde. Tabiat turizminde genellikle küçük ölçekli olan yerel işletmelerin bütün bu temel ihtiyaçları tek başına etkili bir biçimde karşılaması beklenemez. Dolayısıyla aynı bölgede faaliyet gösteren işletmelerin, turistlerin bu temel ihtiyaçları için işbirliğine gitmeleri, kaliteli hizmet sunularak ziyaretçi memnuniyetinin sağlanması bakımından etkili bir yol olarak görülmektedir. Aynı bölgede farklı hizmetler sunan küçük işletmelerin aralarında anlaşma yaparak turistlere bütün servis ihtiyaçları ve aktiviteler için tek bir fiyat ve tek bir ödeme imkânı sunabilecekleri paketler hazırlamaları turist tatmini ve rekabet gücü açısından önemli bir katkı sağlayacağı gibi yöre ekonomisinin de topyekûn kalkınmasına hizmet edecektir. Ayrıca küçük işletmeler için yüksek maliyet arz eden, örneğin ziyaretçilerin sigortalanması gibi gereklilikler maliyetin paylaşılması ile daha kolay yönetilebilecektir.

3. Turistlere farklı hizmet ve aktiviteler sunan yöresel işletmelerin birlikte dâhil oldukları seyahat paketlerinin hazırlanması, planlanması ve pazara arzı yetkilendirilmiş Tabiat Büroları vasıtası ile gerçekleştirilebilir. Tabiat büroları, ziyaretçiler için yöreye özgü seçkin tabiat zenginliklerini, tarihi değerleri ve otantik öğeler içeren sosyo-kültürel zenginlikleri farklı ziyaretçi profilleri için belli bir plan/senaryo çerçevesinde harmanlayarak yılın mümkün olduğunca tamamına yayılabilecek seyahat paketleri hazırlayabilir. Bu seyahat paketlerini bağımsız olarak pazara arz edebilecekleri gibi, tur operatörleri vasıtası ile de pazarlayabilirler.

4. Tabiat turistlerinin çoğunluğu iyi eğitilmiş (Uluslararası Ekoturizm Topluluğu-TIES verilerine göre %92'si en az üniversite mezunu), tabiat bilincine sahip, açıklama-yorumlama ve öğrenme odaklı kişilerdir. Bu turistlere ziyaret edilecek alanla ilgili rehberlik hizmetleri iyi eğitilmiş ve tabiat turizmi rehberliği sertifikalı profesyonel rehberler tarafından verilmelidir. Bu sebeple mevcut mevzuatta tanımlanmış olan alan kılavuzluğu hizmetinin yeniden yapılandırılması, sınırlı bir alanı kapsayan ve yeterli talep görmeyen alan kılavuzluğunu desteklemek üzere daha esnek bölge kılavuzluğu sisteminin getirilmesi önerilmektedir. Bölge kılavuzları doğa ile ilgili formasyona haiz yükseköğretim kurumlarından mezun olmalı ve bölgeye özgü ilave eğitim ihtiyaçları yörede bulunan üniversitelerin ilgili birimleri tarafından karşılanarak yetki belgeleri Orman Mühendisleri Odası tarafından sağlanmalıdır. Bölgesel alan kılavuzluğu talepleri ve hizmetleri yine o bölgede faaliyet gösteren yetkilendirilmiş Tabiat Turizmi Büroları tarafından koordine edilmelidir.

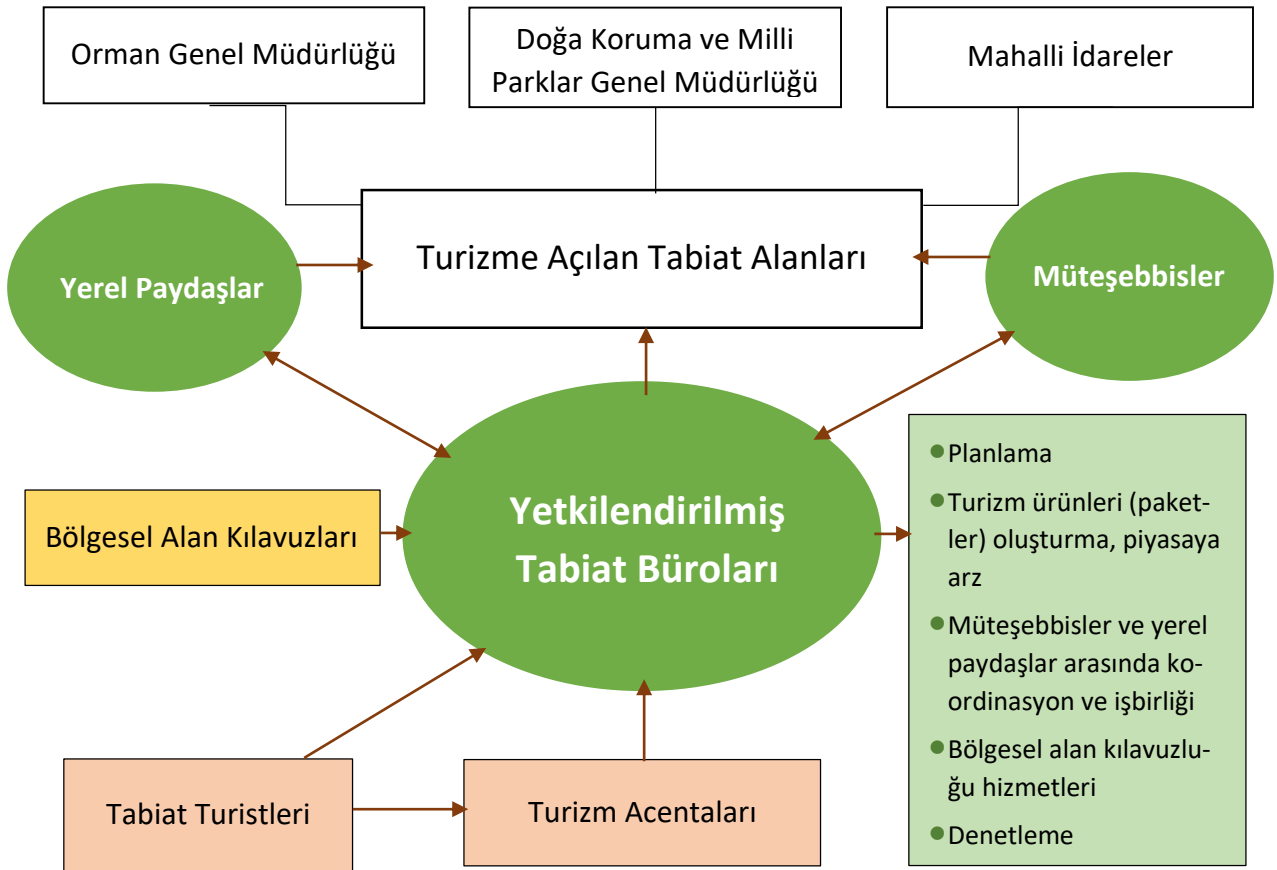
5. Atölye çalışmalarında ve istişarelerde öne çıkan en önemli hususlardan biri, işletilmesi özel müteşebbislere devredilmiş korunan alanlarda işletmecinin tabiat ve tabiatı koruma konusunda bilinç ve eğitim eksikliğidir. İnsan kullanımı bakımından hassas olan tabiat alanlarında turizm söz konusu olduğunda turizmin iyi planlanması ve yönetilmesi son derece önemli olmaktadır. Bu alanların işletmeciliği doğa eğitimi ve doğayı koruma bilinci olmayan kimselerin insafına bırakılmamalıdır. Dolayısıyla turizme açılan tabiat alanlarının özel müteşebbislere devrinde bu alanda yükseköğretim almış orman mühendisleri gibi müteşebbislere pozitif ayrımcılık yapılması ya da bu işletmelerde orman mühendislerine mesul müdürlük benzeri bir yasal statü ile yönetim rolü verilmesi, korunan alanların uzun dönem gelişme planlarına ve ziyaretçi yönetim planlarına uygun olarak sürdürülebilir bir şekilde işletilmesi bakımından son derece önemli görülmektedir. Bu alandaki yasal düzenlemelere ve mevzuatlara hâkim olan Orman Mühendislerinin bu işletmelerdeki yöneticilik rolü aynı zamanda, işletmeler ile sorumlu resmi kurumlar arasındaki iletişim ve koordinasyon sorunlarının çözümünde de önemli bir araç olacaktır.

6. Atölye çalışmalarında ve istişarelerde öne çıkan bir diğer önemli husus turizme açılan tabiat alanlarında yürütülen faaliyetlerin etkin bir şekilde denetlenememesi, tabiat değerlerine zarar veren ve sürdürülebilir turizmi tehdit eden kontrolsüz ve kaçak faydalanmaların önlenememesi olmuştur. Tabiat alanlarında yürütülen turizm faaliyetlerinin mevcut yasalar, mevzuatlar ve planlar çerçevesinde etkin bir şekilde denetlenmesi için Türkiye'de 2016 yılında zorunlu hale gelen İş Sağlığı ve Güvenliği ya-

TABIAT TURİZMİ RAPORU

sası ve bu yasa kapsamında yapılan düzenlemeler model olarak alınabilir. Yetkilendirilmiş Tabiat Büroları İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlığına benzer bir model ile tabiat turizmi işletmelerini denetleme görevini üstlenebilirler.

ORFAMDER'in yukarıda özetlenen 6 maddelik önerileri ışığında planlama, tabiat turizmi ürünleri oluşturma ve piyasaya arzı, yöresel işletmeler ve paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlama ve etkin denetim gibi görevleri üstlenebilecek yetkilendirilmiş Tabiat Bürolarının Tabiat Turizmi içerisindeki konumu ve görevlerini aşağıdaki şekilde şematize etmek mümkündür.

Kısa Vadede Tabiat Turizmi Yol Haritası

Turizm sektörünün ihtiyacı olan ve Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Milli Parklar ve Korunan alanlar içindeki rekreasyon faaliyetleri ve tabiat turizmi destinasyonları için Orman Mühendisleri aşağıdaki mevzuat düzenlemeleri ile etkin hale getirilmelidir.

1) 5531 sayılı Orman Mühendisleri Odası meslek yasası yönetmeliğinin 4.maddesinde tanımlanan ve tabiat turizmine altlık oluşturacak aşağıdaki mesleki faaliyetler için eğitim programları düzenlenerek sertifika verilmeli ve orman mühendisleri kurumca akredite edilmelidir. 5531 Sayılı Orman Mühendisliği Meslek Kanunu ve Yönetmeliğine göre serbest ormancılık bürolarının **yetkilendirilmiş tabiat bürosu** olarak, tabiat turizmine hizmet üretmesini sağlayacak eğitim ve sertifika programları;

Madde 41: meslek faaliyeti için; “Ormanın Ekolojik, sosyal, kültürel ve rekreasyon envanteri hazırlama eğitimi”

Madde 42: meslek faaliyeti için; “Ormanın Ekolojik, sosyal, kültürel ve rekreasyon (Yeni Nesil Orman Kaynakları) planlama, projelendirme, uygulama ve işletme eğitimi”

Madde 43: meslek faaliyeti için; “Tabii Peyzaj ve Tabiat Anıt Değerleri Eğitimi”

Madde 44: meslek faaliyeti için; “Korunan Alanların Uzun Devreli Plan Eğitimi ve Tabiat Turizmi”

Madde 48: meslek faaliyeti için; “Yeni Orman Kaynak Değerlerinin Sürdürülebilir Kullanım Eğitimi”

Madde 62: meslek faaliyeti için; “Kent Ormancılığı ve Doğal Park Yönetimi”

Madde 63: meslek faaliyeti için; “Orman rekreasyon faaliyetleri eğitimi”, “Orman içi yürüyüş parkuru ve rotası belirleme eğitimi”, “Tabiat Turizmine yönelik Orman destinasyon (destinasyon; varılacak, görülecek yerlerin birbirine eklenerek tur oluşturmak) Oluşturma ve Uygulama Eğitimi”

TABIAT TURİZMİ RAPORU

Madde 65: meslek faaliyeti için; “Ekoloji ve Biyolojik çeşitlilik Eğitimi”

2) 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu ve Yönetmeliğinin aşağıdaki maddelerine göre, Milli Parklar Genel Müdürlüğü serbest ormancılık bürolarını, tabiat bürosu olarak, tabiat turizmine hizmet üretmesi için akredite etmeli, izin ve denetim mevzuatı çıkartarak, bu bürolar aracılığı ile korunan alanlardaki turizm faaliyetini tanımlamalıdır. Buna göre;

Madde 12, Madde 13 ve **Ek fıkra: 3/7/2005-5400/1 md.’deki iş, işlem ve faaliyetler** kapsamına giren tabiat (eko) turizm faaliyetinin, planlanması, projelendirilmesi ve alanda icrasında 5531 sayılı Orman Mühendisliği Meslek Yasasında geçen ve yukarıda açık dökümü yapılan meslek faaliyetinin icrası için serbest ormancılık büroları akredite edilmelidir.

3) 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununda alan kılavuzluğu yanında bölgesel kılavuzluk tanımlaması da yapmalıdır. Alan kılavuzluğu yerel refakatçi ve kültür aktörü olarak tanımlanmalıdır. Bölge kılavuzu ise, mesleki, akademik, bilimsel aktör olarak tanımlanmalıdır. Sahanın rota refakati, tarihi yaşanmışlığı ve yerleşik kültürü ile ilgili alan kılavuzuna, sahanın, ekosistemi, florası, faunası, rekreasyonu ile ilgili bölge kılavuzuna rol verilmelidir.

4) Milli Parklar Genel Müdürlüğü, korunan alanların uzun devreli planlarında tanımlanan eko turizm faaliyetlerine uygun olan tabiat turizmi destinasyonlarına vize verecek bir konum ve uygulama formuna girmeli ve bununla ilgili mevzuat çıkartmalıdır.

5) Mesire alanlarındaki kitlesel piknik faaliyeti dışındaki tüm tabiat ziyaretleri tabiat turizmi kapsamına alınmalı, “tabiat bürosu” meslek kuruluşu mevzuatı tamamlanana kadar, yukarıda bahsi geçen sertifikasyonu ve akreditasyonu elde etmiş serbest ormancılık büroları aracılığı ile vizesi alınmış tabiat turizmi ve rekreasyon programına dahil olma zorunluluğu getirilmelidir. Korunan alanlardaki tüm tabiat turizmi ve rekreasyon faaliyetleri kurumların (Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Alan işletmecisi kurum ve tabiat bürosu) internet sitesinde ilan edilmelidir.

6) Milli Park Portalı çalışması yapılarak tabiat bürolarının etkinlikleri ve tabiat turizmine katılan kitle hakkında anında bilgi sahibi olunmalıdır. Yine Milli Park

Portalı ile korunan alanlardaki tüm aktiviteler ile ilgili veriler kayıt altına alınmalıdır.

- 7) Korunan alanları işleten kurumlar, ziyaretçi sayılarını arttırmaya yönelik tabiat turizmi destinasyonları oluşturmak için serbest ormancılık bürolarından (tabiat bürosu) hizmet almaya yönelmelidirler.
- 8) Milli Parklar Genel Müdürlüğü, tabiat turizmi için sahalarda yapılaşmaya gitmeden önce, saha için tabiat turizmi destinasyon planlarını tabiat bürolarına yaptırmalıdır.

Uzun Vadede Tabiat Turizmi İçin Yapılması Gerekenler

Merkezinde **Yetkilendirilmiş Tabiat Büroları**'nın yer aldığı yukarıda önerilen model için uzun dönemde yapılması önerilen çalışmalar aşağıda sunulmuştur:

- 1) Tabiat turizmi için bir işletme modeli olarak teklif edilen "Tabiat Büro"ları; 5531 sayılı Orman Mühendisleri Odası meslek yasası yönetmeliği, 2873 Sayılı Milli Parklar kanunu ve 6831 sayılı orman kanunlarının içinde yer alan ve aşağıda açık bir şekilde dökümü yapılmış maddelerde tanımlanan iş ve çalışmalar, Orman Mühendisleri Odası meslek kanunu içinde özel kurumsal statü ile mesleki faaliyetleri planlayan, danışmanlık ve kılavuzluk yapan bir meslek kuruluşu olarak tanımlanmalıdır.

5531 Sayılı Orman Mühendisliği Meslek Kanun Yönetmeliği,

MADDE 41 – (1) 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu uyarınca, milli park alanlarının tefrik edilmesi ve buna uygun raporların hazırlanması, envanterlerinin çıkarılması, planlanması ve planlara uygun düzenlemelerin yapılmasına yönelik faaliyetler yürütülür.

Orman içi dinlenme ve mesire yerleri

MADDE 42 – (1) 6831 sayılı Orman Kanunu hükümlerine uygun olarak, ormanların sosyal, kültürel ve ekolojik yararlarının halkın hizmetine sunulması amacıyla, uygun orman alanlarının tefrik, **planlama, projelendirme, uygulama ve yönetilmesi ile işletilmesi çalışmaları yapılır.**

Orman içi rekreasyon alanları

MADDE 43 – (1) Ormanların doğal görünüm, estetik, kültürel ve ekolojik değerlerce zengin olan yörelerinin tefrik, envanter, **planlama ve projelendirmelerinin düzenlenmesi, rekreasyon yönetimi ve işletmeciliği çalışmaları** yapılır.

Uzun devreli gelişme planı

MADDE 44 – (1) Tamamı veya bir bölümü orman sayılan yerler üzerinde bulunan **milli parkların ve korunan alanların**, Bakanlığın ilgili mevzuatı doğrultusunda **uzun devreli gelişim planları** ekip çalışması anlayışıyla yapılır.

Orman kaynaklarının planlanması

MADDE 48 – (1) Orman sayılan alanların topluma sunduğu odun ve odun dışı bitkisel, hayvansal, mineral, ekolojik, ekonomik, çevresel, görsel, kültürel ve benzeri her türlü ürün, **değer ve hizmetlerin birbiriyle uyumlu biçimde sağlanmasına yönelik etüt, envanter, planlama, revizyon ve uygulama çalışmaları** yapılır.

Kent ormancılığı çalışmaları

MADDE 62 – (1) Orman ekosistemlerinin işlevsel değerlerinin topluma **aktarılması** yönünde kurulmasına karar verilen kent ormancılığı çalışmaları yetkilendirilmiş diğer disiplin alanlarıyla birlikte yapılır.

Orman çevre düzenlemesi

MADDE 63 – (1) Kentlerin yakın çevresinde, kentlerin gelişmelerini de dikkate alarak çok amaçlı yeşil kuşak ormanlarının kurulması, **rekreasyonel etkinliklerin planlanması**, toprak ve su korumaya yönelik bitkisel onarım çalışmalarının planlanması, **gezi güzergâhlarının belirlenmesi, projelendirilmesi, uygulanması ve kontrol edilmesi çalışmaları** yapılır.

Orman ekosistemi bağlamında flora ve fauna ile ilgili işler

MADDE 65 – (1) Orman ekosisteminin ve biyolojik çeşitliliğin öğelerinden olan flora ve faunaya ilişkin uygulamalı **ekolojik, biyolojik çeşitlilik ve çevresel ağırlıklı eğitimler, tanıtım ve bilinçlendirme programları, araştırma, geliştirme, inceleme, envanter ve benzeri faaliyetler planlanır ve yürütülür.**

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu

Yapı ve tesisler:

Madde 12 – Bu Kanunun 7 nci ve 8 inci madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarındaki planların gerektirdiği **her türlü hizmet ve faaliyetler ile koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme ve dinlenme hizmetleri için gerekli her türlü altyapı, üstyapı ve diğer tesisler Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yapılır veya yaptırılır, yönetilir veya işletilir.**

Kaynakların geliştirilmesi:

Madde 13 – Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki ormanlarda, makilik ve fundalıklarda ve diğer arazi kullanma şekillerinde, **koruma ve çok taraflı kullanımı esas tutan orman amenajman planlarına dayanılarak, tabiat varlıklarının korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetler yapılır.**

(Ek fıkra: 3/7/2005-5400/1 md.) Bu Kanun kapsamına giren alanların kaynak değerlerinin korunarak kullanılmasına imkân sağlamak amacıyla uzun devreli gelişim planlarına uygun olarak yapılan **ziyaretçi yönetim plânlarının etkin bir şekilde uygulanması ve korunan alanlara gelen ziyaretçilerin doğru bilgilendirilmesi bakımından ve korunan alan yönetiminden olumsuz etkilenen yöre insanının kayıplarının en aza indirilmesine imkân sağlanmak üzere, korunan alan sınırları dâhilinde ve yakın çevresinde yaşayan yöre insanının alan kılavuzu olarak yetiştirilmeleri** konusunda Orman ve Su İşleri Bakanlığı ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde gerekli çalışmaları yapar. (2)

(Ek fıkra: 3/7/2005-5400/1 md.) Eğitime alınacak alan kılavuzu adaylarının seçimi, eğitimleri, eğitim sonunda başarılı olanların görevlendirilmeleri ve çalışmalarına ilişkin esas ve usûller Çevre ve Orman Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

- 2) Tabiat turizmine konu olan alanlar, Orman Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan amenajman planları doğrultusunda korunan alanlar olarak planlanmakta ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü kanunu çerçevesinde yönetilmektedir. Ancak uygulamada yetki ve yönetim karışıklığı yaşanmaktadır. Odun ve ağaç ürünleri işletmeciliği ile tabiat, rekreasyon ve park işletmeciliği alan ve yönetim olarak tamamen ayrı olarak yönetilmelidir.
- 3) Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğüne benzer bir yapılanma modeli ile ormanın yeni nesil kaynak değerlerini üreten, yöneten, geliştiren ve tabiat turizmi faaliyetlerinin bağlı olduğu yaygın bir teşkilat modeline kavuşturulmalıdır.

Örnek Bir Uygulama İle Tabiat Turizmi Modeli

İl: Kahramanmaraş

Bölge: Tarım ve Orman Bakanlığı
15. Bölge Müdürlüğü

Sorumlu Kurum: Kahramanmaraş
Şube Müdürlüğü

Tabiat Turizmi Destinasyonu: “Mayısta
Uğur Böcekleri Ziyareti”

Turizme Konu Eşsiz Tabiat Olayı:

Kahramanmaraş'ın 65 km Güneyindeki
Uludaz Tepesi mıntıkasında tepeleri kırmızıya boyayan uğur böceği çiftleşme döneminin tabiat turizmine açılması

Vize: “Mayısta Uğur Böcekleri Ziyaret Destinasyon Vizesi için, işletme tabiat bürosuna müracaat eder. Tabiat bürosu korunan alanın uzun devreli işletme planına ve ziyaretçi yönetmeliğine göre etkinliği planlar ve vize başvurusunda bulunur.

Vize Veren Kurum: Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü ilgili etkinliği inceler ve belirlenen tarih aralığında aktivite için izin verir.

Milli Parklar Portalı: Vizesi çıkan etkinlik, web sitelerinde ilan edilir ve kayıt açılır. Kayıtları tabiat bürosu Milli Parklar Portalına girer.

Turizm Büroları ve Gurup Ziyareti: Tabiat turizmi etkinliğine gurupla katılım sağlayacak turizm acentaları için, tabiat büroları tarafından geceleme de olabilecek alan ve bölge kılavuzları ile planlanmış bir destinasyon sunulur.

Kahramanmaraş-Uludaz Tepesi

Uludaz Tepesi Uğur Böcekleri

Referanslar

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, Ekoturizm Sektör Raporu, 2012.

Ceballos-Lascurain, H., 1996. Tourism and Protected Areas. IUCN — World Conservation Union, Gland, Switzerland.

Coria, J., Calfucura, E., 2012. Ecotourism and the development of indigenous communities: The good, the bad, and the ugly. Ecological Economics, Sayı 73, Sayfa 47–55.

Diamantis D., 1999. The Concept of Ecotourism: Evolution and Trends. Current Issues in Tourism, Cilt 2, Sayı 2&3, Sayfa 93-122.

Madhumita, D., Bani, C., 2015. Ecotourism: A panacea or a predicament? Tourism Management Perspectives, Sayı 14, Sayfa 3–16.

Netherlands Enterprise Agency, the Centre for the Promotion of Imports from developing countries. What are the opportunities for nature and eco tourism from Europe? <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/nature-tourism/nature-eco-tourism-europe/>

OECD Tourism Trends and Policies, 2018. Highlights. <https://www.oecd.org/cfe/tourism/2018-Tourism-Trends-Policies-Highlights-ENG.pdf>

Türkiye Turizm ve Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB) Doğa ve Macera Turizmi Raporu. https://www.tursab.org.tr/dosya/12897/tursab-dogamaceraturizmi128955073669_12897_5119416.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, 10. Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014. <http://www.cka.org.tr/dosyalar/Ozel%20Ihtisas%20Komisyonu%20Raporlar%C4%B1/TUR%C4%B0ZM%20%C3%96%C4%B0K.pdf>

Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, E-Kütüphane. <http://www3.milliparklar.gov.tr/AnaSayfa/ekitap1.aspx?sflang=tr>

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 2014. *World Urbanization Prospects*, <http://www.un.org/en/development/desa/news/population/world-urbanization-prospects-2014.html>

United Nations World Tourism Organization (UNWTO), Tourism Highlights 2017 Edition. <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>

World Travel and Tourism Council (WTTC), Travel and Tourism Economic Impact, 2018.

World Travel and Tourism Council (WTTC), Travel and Tourism Economic Impact Turkey, 2018.

ORFAMDER Tabiat Turizmi Çalıştaylarına Katkı Sağlayan Katılımcılarımız

Düzenlemiş olduğumuz çalıştaylara iştirak ederek değerli katkılarını sunan aşağıda alfabetik sıra ile verdiğimiz tüm katılımcılara sonsuz şükranlarımızı sunarız.

Abdullah Koç	Mehmet Yerli
Ahmedi Mahmut Erkan	Mimar Sinan Özkaya
Ahmet Yenisolak	Muhittin Boyalı
Ali Işıklı	Mustafa Atalay
Alpaslan Altındaş	Mustafa Kavak
Alper Uzun	Mustafa Özdemir
Arif Arıgün	Nadir Bideci
Asuman Yavuz	Nejdet Balcı
Ayşegül Eraslan	Orhan Çatalçam
Burak Ketizmen	Orhan Demiral
Bülent Laz	Ömer Eker
Cafer Akdeniz	Ömer Faruk Aktaş
Cemal Balıbey	Özkan Kırımlı
Cihat Kaya	Özlem Akta
Dilek Güler	Özlem Gülnar
Durdu Mehmet Akpınar	Sabri Yalçın
Emre Akpınar	Sadettin Fenni
Enes Çiçek	Safa Balekoğlu
Fatih Mengeloğlu	Serdar Erdoğan Yılmaz
Hacı Kalinkütük	Seydihan Küçükdağlı
Hacı Şahin Ramazanoğulları	Seyran Palabaş Uzun
Haktan Elbir	Sezgin Akay
Hüseyin Akkılıç	Sinan Karaman
Hüseyin Gökdeniz	Sinan Özdemirtekin
İbrahim Kırkgeçit	Sungur Mehmet Yeni
İbrahim Tuncer	Sümeyye Boyalı
İbrahim Zorlu	Tuğba Nur Kabakçı
Kasım Çınar	Turgay Akbulut
Kemal Kaya	Türker Dünder
Kemal Kavak	Ümit Demirci
Kübra Dünder	Ünal Yücesan
Lütfi Çeribaş	Vedat Beşkardeş
Mehmet Alan	Vedat Yılmaz Karpuz
M. Burçak Özkan	Yasin Kökyıldırım
Mehmet Çetin	Yasir Furkan Aktulum
Mehmet Özdemir	Yaşar Selçuk
	Yunus Şahan

TABIAT TURİZMİ RAPORU

www.orfamder.org

ORFAMDER

ORMAN FAKÜLTELİLER DERNEĞİ